NLAB

De Kleine Speler

Een basketbalfabel over vriendschap, leren en verantwoordelijkheid

Nederlandse editie · 27 oktober 2026

I

De tekening

Het was vijf uur 's ochtends in een sporthal die geen naam verdiende.

De klok achter de jurytafel was blijven staan op 2:42. Eén basket helde een beetje naar de muur. Het hele gebouw rook naar rubberen vloer en naar koffie die een paar uur geleden nog warm was geweest.

Ik had het grootste deel van de nacht wakker gelegen en de aantekeningen van onze eerste wedstrijd herschreven. We hadden met drieëntwintig punten verschil verloren. Mijn aantekeningen gaven de schuld aan onze spacing, onze beslissingen en onze inzet, in die volgorde. Elke versie was gedetailleerder. Geen enkele verklaarde waarom Mara al voor de rust niet meer naar me keek.

De stem klonk vlak naast mijn elleboog, en heel even schrok ik ervan.

“Kun je een speler voor me tekenen die aan het leren is?”

Ik keek op.

Bij de rand van de jurytafel stond een jongen. Hij was misschien twaalf. Hij droeg geen toernooinummer en geen clubkleuren. Een kleine, versleten tas stond bij zijn voeten. Door een van de ritsen was een groen lintje geknoopt. Hij stond doodstil.

De jongen wachtte.

“Een basketballer?”

“Als dat helpt.”

Ik draaide een van mijn wedstrijdformulieren om en tekende een speler met een bal. De figuur stond rechtop, in balans en klaar.

De jongen bekeek hem aandachtig.

“Dat is een speler die wacht.”

Ik keek nog eens. Hij had gelijk. De speler wachtte op een fluitsignaal, een instructie of toestemming om te beginnen.

Ik probeerde het een tweede keer. Ik boog de knieën, legde de bal in twee handen en tekende de ogen gericht op een denkbeeldige basket.

“Dat is een speler die weet wat hij moet doen,” zei de jongen.

“Is dat niet waar leren voor is?”

“Daarna misschien.”

Ik probeerde het een derde keer. Deze speler dribbelde hard, hoofd omlaag, kaken op elkaar, alsof de bal elk moment kon ontsnappen.

De jongen schudde zijn hoofd. “Hij ziet er niet uit alsof hij het leuk vindt.”

“Moet je iets leuk vinden om het te leren?”

Zijn vingers vonden het groene lintje aan zijn tas. Het duurde lang voor hij antwoordde.

“Ik weet het niet. Dat is een van de dingen die ik kwam uitzoeken.”

Ik legde het potlood neer. “Teken jij hem dan.”

“Dat kan ik niet. Daarom vroeg ik het aan jou.”

Er zijn kinderen die zich schamen als een volwassene ongeduldig wordt. Er zijn er ook die bang worden. Deze jongen wachtte gewoon tot mijn ongeduld voorbij was.

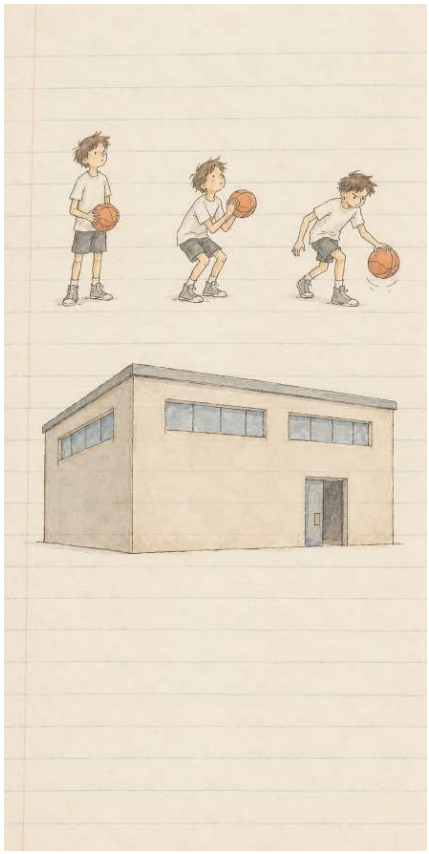
Ik probeerde een voet die een halve seconde te laat kwam, een hand die naar een onbekende pass reikte. Op papier leek het op onhandigheid. Als ik het verbeterde, verdween het gevoel van leren.

Ten slotte tekende ik vier muren, een dak, twee hoge ramen en een deur die op een kier stond.

“Zo,” zei ik. “De speler die aan het leren is, is binnen.”

De jongen boog zich dichterbij. Zijn schouders zakten een beetje.

“Ja,” zei hij. “Daarbinnen is genoeg ruimte om te leren.”

Binnen was ruimte om te leren.

Hij ging naast de jurytafel op de vloer zitten.

“Hoor jij niet bij je team te zijn?” vroeg ik.

“Waar is dat van jou?”

Aan de andere kant van de stad sliepen onze speelsters in een goedkoop hotel, in het vertrouwen dat ik zou weten wat te doen als ze wakker werden. Ik legde mijn wedstrijdaantekeningen ondersteboven.

“Staat jouw naam ergens op een lijst?” vroeg ik. “Een team, een nummer?”

“Nee.”

Hij zei het zoals andere kinderen hun naam zeggen.

Ik trok de stoel naast de mijne naar achteren. Eerst tilde hij zijn tas op, voorzichtig, zodat de gesp niet over de vloer schraapte, en ging naast me zitten.

De kapotte klok stond nog steeds op 2:42.

Zo leerde ik de jongen zonder nummer kennen.

II

De drie baskets

De jongen was er nog toen de schoonmakers kwamen.

Ze bewogen om hem heen met dweilen en rolcontainers. Hij tilde zijn voeten op als ze de vloer eronder nodig hadden en zette ze weer neer als ze voorbij waren. Een van hen vroeg van wie hij was. Hij zei: “Van niemand, vandaag,” en dat vond zij voor een toernooi blijkbaar een redelijk antwoord.

“Waarom ben je hier dan?” vroeg ik, toen ze weg was.

“Ik wilde zien hoe de echte spelers leren.”

“Wil je beter worden?”

“Ik dacht dat het zou kunnen helpen.”

Hij keek naar de velden. Op de meeste was het licht nog uit.

“Heb jij een eigen veld?” vroeg hij.

Ik dacht aan de velden die ik een tijdje had geleend, had gehuurd, had proberen te huren en had moeten verlaten. “Geen eigen veld.”

“Ik wel.”

Beetje bij beetje bouwde zijn veld zich op uit wat hij vertelde. Het lag buiten, achter een rij garages, van beton, met een hek langs één kant en een straatlantaarn die in de winter te laat aanging. Het was niet groot en niet klein. Er liep een scheur over de lijnen. In de linkerhoek bleef regenwater staan.

Hij kende elke scheur.

In het midden stond één metalen paal. Er kwamen drie armen uit, elk met een bord en een ring, elk naar een andere rand van het veld gericht.

“Wie bouwt er nou zo'n veld?”

“Iemand die maar één paal kon betalen.”

Vanaf elke basket was het een half veld. Maar om een andere basket aan te vallen kon je niet de korte weg nemen. Je moest onder de ene basket beginnen, met een omweg om de paal heen lopen, langs de derde basket in het midden, en uitkomen bij die aan de overkant. Dan werd het halve veld een heel veld.

Het eerste bord was verweerd maar recht. De kale metalen ring had helemaal geen netje.

“Die gebruik ik om te vangen,” zei hij. “Ik gooi de bal vanuit elke hoek tegen het bord. Zonder netje kan ik hem ook van onder de ring tegen het bord gooien. Alleen het vangen telt.”

Het tweede bord hing scheef, en de ring was aan één kant naar beneden getrokken. Een oud netje hing ongelijk aan de kromme ring.

“Die geeft de bal nooit terug zoals je verwacht. Daar is het de ring tegen mij, één tegen één. Wie het eerst tien heeft.” Hij lachte bijna. “Meestal wint hij.”

“Waarom maak je de ring niet recht?”

“Op die leer ik het meest.”

De derde basket was tiptop in orde: het bord recht, de ring rond en waterpas, en elke lus van het netje heel.

“Die hou ik perfect, zodat ik niet vergeet hoe perfect voelt.”

Met de omweg werd het een heel veld.

Zijn vingers vonden het groene lintje aan zijn tas.

“Gebruikt iemand anders die ook?” vroeg ik.

“Iemand die kleiner is. Meestal is ze er eerder dan ik.”

Zijn vingers bleven op het lintje. Ik wachtte op meer, maar hij begon me over de scheur in het veld te vertellen.

“Wie heeft je dat allemaal geleerd?”

“De baskets.”

“Baskets kunnen niks leren.”

“Waarom zet je je spelers er dan steeds bij?”

Ik pakte mijn notitieboekje. Hij keek naar het potlood.

“Ga je opschrijven wat ik zei?”

“Misschien.”

“Ga je het ook proberen?”

In gedachten keek ik langs het notitieboekje naar het veld.

Hij vertelde dat hij elke ochtend, voordat hij ging oefenen, een rondje om zijn veld liep. Hij zocht naar losse steentjes, nieuwe scheuren en onkruid dat tussen de lijnen omhoogkwam.

“Als je onkruid trekt als het klein is, komt de wortel mee,” zei hij. “Als je wacht, breekt het af en groeit het terug. Na een tijdje denk je dat het daar hoort.”

“Sla je je ochtendcontrole weleens over?”

“Soms wel.”

Dat antwoord stelde me gerust. Ik begon me af te vragen of hij ooit iets vergat.

“Wat gebeurt er als je een dag overslaat?”

“Dan is het veld er de volgende dag nog.”

“Een veld wacht altijd op je,” zei hij. “Dat is een van de redenen om er een te hebben.”

Een van de schoonmakers duwde een brede dweil tussen ons door en veegde onze voetafdrukken van de gelakte vloer.

III

Waar of wanneer

Om zes uur begonnen de eerste teams binnen te komen.

Deuren gingen open. Tassen ploften op de vloer. Ballen ontsnapten uit de rekken en werden teruggeroepen. Coaches staken de hal over met koffie en zekerheid.

De jongen keek naar een meisje dat met haar vader een cut oefende. Ze rende van de vleugel naar de basket. De pass knalde tegen de muur achter haar.

“Nog een keer,” zei de vader.

Ze rende harder. De tweede pass raakte haar schouder.

“Je staat op de verkeerde plek.”

De jongen keek me aan. “Is dat zo?”

“De pass hoort haar bij de ring te vinden.”

“Dat weet ik. Maar is het probleem wáár hij haar bereikt, of wanneer?”

“Wat?”

“Waar zij heen gaat. Wanneer de bal gaat.”

Het meisje kwam op de goede plek aan, maar de bal kwam na haar. Haar vader verbeterde haar looplijn. Ze liep dezelfde lijn nog zorgvuldiger. De pass was weer te laat.

“Wanneer,” zei ik.

De jongen knikte.

Ik liep erheen voordat ik had besloten dat te doen. “Mag ik iets proberen?”

De vader keek naar mijn shirt en toen naar de bal in zijn handen. “Graag.”

Ik vroeg het meisje dezelfde cut te maken. Deze keer zei ik tegen haar vader dat hij de bal moest loslaten op het moment dat ze de driepuntslijn overstak. De pass vond haar handen onder de basket.

Op haar gezicht was geen feest te zien. Wel herkenning.

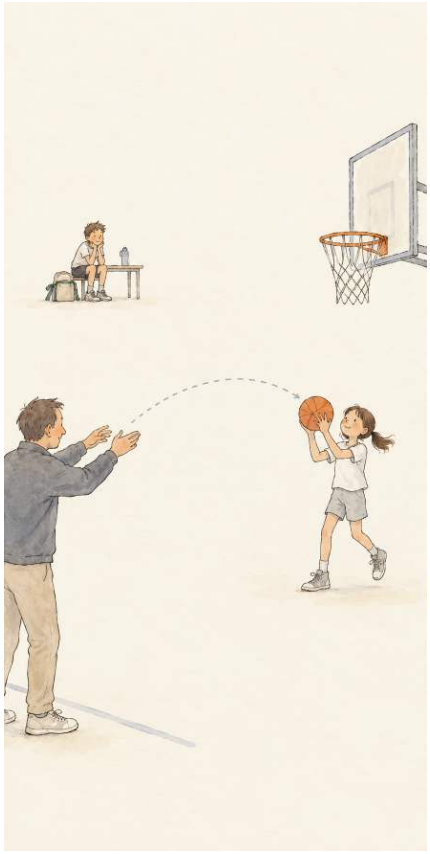
De vader zei: “Dat zeg ik haar al de hele tijd.”

Het meisje hield de bal vast. “Jij zei waar ik moest lopen.”

Hij opende zijn mond en keek toen naar de lijn die ze was overgestoken.

“Kunnen we dat nog één keer doen?” vroeg hij mij.

Bij de volgende cut liet hij de bal eerder los. Ze ving hem onder de basket en bracht hem terug naar hem.

Deze keer vond de pass haar handen.

Ik ging terug naar de jurytafel.

“Dat had hij haar niet gezegd,” zei de jongen.

“Nee.”

“Waarom dacht hij van wel?”

“Omdat volwassenen zich vaak de instructie herinneren die ze wilden geven, niet die ze echt gaven.”

“Doen coaches dat ook?”

“Vooral coaches.”

Achter ons vroeg haar vader: “Was dat beter?” Deze keer wachtte hij op haar antwoord.

De jongen bekeek me daarna wat aandachtiger.

“In onze wedstrijd gisteren,” zei ik, “bleven we ons op het *waar* richten. Misschien was de echte vraag het *wanneer*.”

“Misschien.”

“Je klinkt niet overtuigd.”

“Ik heb de wedstrijd niet gezien.”

Het was die ochtend de eerste keer dat iemand weigerde er een mening over te hebben.

Ik draaide mijn aantekeningen weer om. Naast SPACING schreef ik TIMING.

Dat was de eerste eerlijke aantekening die ik die hele nacht had gemaakt.

IV

De prijzenkamer

Om half zeven vond de toernooidirecteur ons.

Hij droeg een headset, al sprak niemand erin. Hij keek naar de jongen en toen naar zijn klembord.

“Naam? Team? Nummer?”

De jongen had geen van de drie.

“Kinderen mogen zonder accreditatie niet naast de jurytafel zitten,” zei de directeur.

“Waar mag hij dan zitten?” vroeg ik.

De directeur wees naar een gang. “Overal, behalve hier.”

Dus liepen we.

De gang eindigde bij een kamer met glazen wanden waarachter de bekers van vorige toernooien stonden. De planken stonden vol bekers. Foto's bedekten de rest van de ruimte. Op elke foto stond een winnende coach in het midden.

Binnen legde een man medailles in rechte rijen.

“Jullie zijn vroeg,” zei hij. “Goed zo. Winnaars zijn vroeg.”

Hij herkende me en vroeg naar onze nederlaag. Voordat ik kon antwoorden, gaf hij zelf de verklaring.

“Ze wilden het niet genoeg.”

De jongen keek naar de medailles. “Hoeveel is genoeg?”

De man glimlachte. “Meer dan het andere team.”

“Hoe kun je zien hoe graag iemand het wil?”

“Dat zie je aan winnen.”

“Hoe weet u het dan vóór de wedstrijd?”

De man hield op met het rechtleggen van de medailles.

Ik probeerde hem te redden. “Hij bedoelt dat spelers de strijd moeten aangaan.”

“Ik weet wat strijden betekent,” zei de jongen. “Ik weet niet hoe verliezen bewijst dat iemand minder wilde.”

De man pakte een gouden medaille en hield die naar hem toe.

“Dit bewijst het.”

“En wat bewijst zilver dan?”

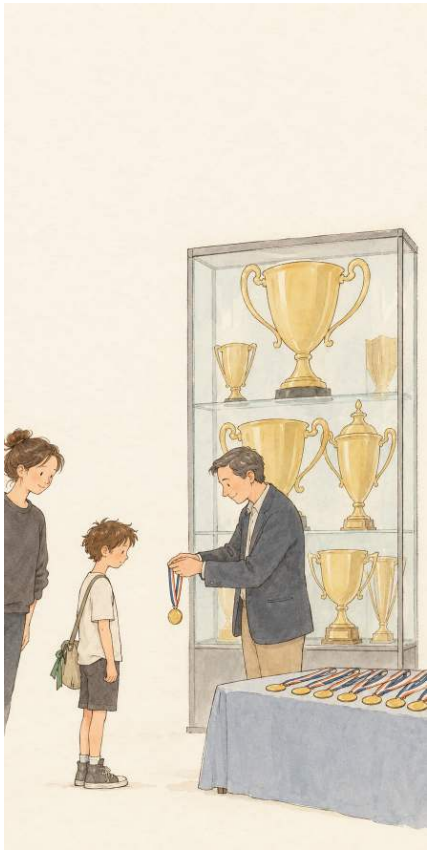
“Dat iemand tweede werd.”

“Wilden zij zilver?”

“Niemand wil zilver.”

“Dan kan willen niet zijn wat de doorslag geeft.”

Het werd heel stil in een kamer die zo vol stond met overwinningen.

Hij pakte de medaille niet aan.

De man draaide zich naar mij. “Hoort hij bij u?”

“Nee,” zei ik.

Het antwoord kwam te snel. De jongen keek naar mij en toen naar de medaille.

De man ging verder met zijn rijen. “Mooi. Zulke vragen zijn besmettelijk.”

We verlieten de prijzenkamer.

In de gang zei de jongen: “Wil jij vandaag winnen?”

“Heel graag.”

“Dan had hij een klein beetje gelijk?”

“Een klein beetje.”

“Welk beetje?”

Ik dacht er langer over na dan ik had verwacht. “Willen doet ertoe. Je kunt het alleen niet meten met een medaille.”

Hij knikte. Toen zei hij: “Je had kunnen zeggen dat ik bij jou hoorde.”

“Ik ken je nauwelijks.”

“Dat is waar.”

V

De videokamer

De volgende deur stond open.

Binnen keken zes coaches op zes schermen naar de wedstrijden van gisteren. Ze droegen allemaal een koptelefoon. De spelers op de schermen zaten onder de cirkels, pijlen, hoeken en gekleurde markeringen.

Een van de coaches wenkte me naar binnen. “We hebben clips van jullie wedstrijd gemaakt.”

Hij liet me een aanval uit het tweede kwart zien. Onze guard kreeg de bal op de vleugel, aarzelde en speelde hem terug. De coach zette het beeld stil.

“Slechte beslissing.”

Hij gaf het moment een rood label.

“Wat had ze moeten doen?” vroeg de jongen.

“De ruimte aanvallen.”

“Lag die ruimte open?”

De coach spoelde drie seconden terug. “Daar.”

“Het was open voordat ze de bal ving.”

“Precies. Ze was te traag.”

“Kon ze het zien?”

De coach vergrootte het beeld van bovenaf. Vanaf het plafond was alles zichtbaar.

“Dat kan iedereen zien.”

De jongen wees naar de verdediger tussen onze guard en de ruimte.

“Wij kunnen over haar heen kijken,” zei hij. “Kon jouw speelster dat?”

“Dat had ze moeten doen.”

“Heeft iemand haar laten zien waar en hoe ze moest kijken?”

De coach gaf geen antwoord.

De jongen hield zijn vinger op het scherm, op de ruimte die de verdediger verborg. “Dan is het misschien niet eens een fout,” zei hij langzaam. “Misschien weet ze nog niet hoe ze die ruimte moet herkennen. Of ze weet het wel, en vanuit de hoek waar zij stond, was die ruimte niet te zien.”

Hij streek met een duimnagel over het groene lintje. “Ik heb ook tegen iemand gezegd dat ze dingen moest zien die ze nog niet kon zien.”

De coach zei niets. Hij veranderde het label van rood in oranje. Het was een kleine verandering, maar ik zag het.

Kon ze het zien?

Op een ander scherm lieten cijfers elke pass, elk schot, elke loopactie en elke fout van de dag ervoor zien: elke stap die iemand had gezet. De cijfers waren prachtig. Ze lieten de wedstrijden eruitzien alsof die al die tijd hadden geweten wat ze betekenden.

“Welk cijfer helpt haar vandaag?” vroeg de jongen.

“Allemaal,” zei een tweede coach.

“Ze kan ze niet allemaal mee het veld op nemen.”

“Daarom heeft ze ons.”

Ik keek naar het stilstaande beeld van mijn guard. In de rust had ik haar gevraagd elf dingen te verbeteren. Ik kon ze opzeggen. Ik wist niet meer of zij iets had gezegd.

“Heeft ze je verteld wat ze zag?” vroeg de jongen.

“Nee.”

“Heb je het gevraagd?”

“Nee.”

Hij zei verder niets. Hij stond op en wachtte bij de deur.

Voor ik wegging, vroeg ik om de clip. De coach stuurde hem naar mijn telefoon, zonder alle markeringen.

Ik bekeek hem in de gang. Zonder de pijlen moest ik hem drie keer bekijken om de ruimte te vinden.

VI

De speler die stopte

Op de terugweg van de videokamer liepen we langs Veld Vijf.

Een wedstrijd was in zijn laatste minuut. Aan de jurytafel zat een lange jongen van een jaar of zeventien met een vrijwilligerskoord om zijn nek. Hij bediende de klok zonder op te kijken. Naast het wedstrijdformulier lag een dik schrift met een zachte, omgekrulde kaft.

De jongen bleef staan.

“Hij kijkt niet naar de wedstrijd,” zei hij.

“Hij is aan het werk.”

“Daar kijkt hij ook niet naar.”

De zoemer ging. De teams gaven elkaar een hand en de volgende twee begonnen aan hun warming-up. De vrijwilliger bleef zitten. We gingen aan het uiteinde van de tafel zitten.

“Speel je?” vroeg de jongen hem.

“Vroeger wel.”

“Waarom ben je gestopt?”

“De coach vertrouwde me niet.”

“Waarom niet?”

“Omdat ik niet beter werd.”

“Waarom werd je niet beter?”

“Omdat hij me niet liet spelen.”

De cirkel was rond. Ik had er vaak versies van gehoord, meestal vanaf de veilige kant van een bureau.

De jongen keek naar het schrift. “Wat staat daarin?”

De oudere speler draaide het naar ons toe. Bladzijde na bladzijde, in klein, zorgvuldig handschrift: data, en onder elke datum zinnen. *Elleboog naar binnen. Bal hoger. Kijk niet naar de bank. Zie de zwakke kant. Schiet met vertrouwen. Rustig aan. Sneller.* Sommige regels waren doorgestreept. Sommige stonden er twee keer.

“Alles wat mijn coaches me zeiden,” zei hij. “Vier jaar. Ik schreef het allemaal op, zodat ik het niet zou vergeten.”

“En, ben je het vergeten?”

“Nee. Dat was het probleem.” Hij sloeg het schrift dicht. “Op het laatst zat elke keer dat ik de bal ving alles tegelijk in mijn hoofd. Je kunt niet spelen met veertig bladzijden in je hoofd.”

“Hadden ze het mis?”

“Meestal hadden ze gelijk.”

“Wat was er dan mis?”

Hij dacht erover na. “Niemand vertelde me ooit welke aanwijzing wanneer belangrijk was. En elke keer dat ik zelf iets probeerde, kwam er een nieuwe bladzijde bij.”

De jongen draaide zich naar mij. “Heb jij ooit iemand laten stoppen?”

Het schrift van de oudere speler lag tussen ons in. Ik bleef naar de omgekrulde kaft kijken.

“Waarschijnlijk meer dan eens,” zei ik. “Maar van één ben ik zeker. Een jongen die geen lay-up met links kon maken. Ik vond hem goed. Ik vroeg hem op zaterdag vroeger te komen, deels om het hem te leren, deels om te zien of hij het genoeg wilde.”

“Kwam hij?” vroeg de oudere speler.

“Twee keer. De derde zaterdag niet. Hij kwam ook nooit meer naar de training.”

“Wat heb je jezelf toen wijsgemaakt?”

“Dat hij niet vastberaden genoeg was.”

Een tijdlang zei niemand iets.

De jongen schoof zijn stoel dichter naar de mijne. De poten maakten een klein, klagend geluid op de vloer.

De jongen draaide zich weer naar de oudere speler. “Wat herinner je je nog meer?”

De oudere speler staarde naar de vloer.

Eindelijk zei hij: “Er was eens een pass uit de hoek. Ik ving hem zonder te kijken. Wie hem gooide, wist waar ik zou zijn. Niemand hoefde ook maar iets te zeggen.”

“Kun je die nog vangen?”

“Ik weet het niet.”

Een bal van de warming-up was onder de tafel gerold. De jongen pakte hem op. Zonder waarschuwing passte hij hem — niet hard, maar slecht. De oudere speler ving hem tegen zijn borst.

“Dat was een vreselijke pass,” zei hij.

“Maar je ving hem.”

De oudere speler keek naar de bal in zijn handen.

Een meisje van de warming-up zwaaide om hem terug te krijgen. Hij rolde hem niet terug. Hij stond op en passte hem naar haar, strak en snel, en ze ving hem zonder in te houden.

Hij ging weer zitten. Na een poosje stopte hij het schrift in zijn tas, onder de tafel, en trok de rits dicht.

Zijn handen wisten het nog.

We gingen weg voordat de wedstrijd begon.

In de gang zei ik: “Je had hem moeten waarschuwen voor die pass.”

“Dan had ik niet geweten of zijn handen het nog wisten.”

“Je had hem kunnen laten schrikken.”

De jongen fronste. Het was de eerste keer dat hij een correctie van mij niet zomaar accepteerde.

“Het werkte,” zei hij.

“Deze keer wel. Dat wist je niet voordat je gooide.”

Daarna liep hij stil verder, kijkend naar zijn eigen handen. Bij de volgende deur wachtte hij tot ik hem had ingehaald.

VII

Veertien oefeningen

Aan het andere eind van het gebouw klonk elke vierentwintig seconden een fluitje.

We volgden het naar Veld Twaalf. Zeven kinderen gingen door oefeningen terwijl een coach pionnen terugzette, ballen haalde, op zijn horloge keek en weer floot.

We telden veertien oefeningen, vijfendertig fluitsignalen, geen vragen en geen water.

Toen de training voorbij was, ging de coach tegen de muur zitten. Hij leek te moe om het fluitje uit zijn mond te halen.

“Welk probleem loste de zevende oefening op?” vroeg de jongen.

De coach sloot zijn ogen. “Welke was de zevende?”

“Twee rijen. Vangen, pivoteren, passen.”

“Die doen we altijd om kwart over zeven.”

“Dat is wanneer. Waar is hij voor?”

De coach opende zijn ogen.

Ik verwachtte dat hij zich zou verdedigen. In plaats daarvan zei hij: “Vroeger wist ik dat.”

Hij vertelde dat er een tijd was geweest waarin elke oefening een reden had. De ene leerde spelers hun hoofd op te tillen en te kijken voordat ze aan hun handen dachten. Een andere leerde de tweede pas bij het afstoppen. Weer een andere dwong een keuze af tussen passen en de drive.

“Toen kwam de club met een leerplan,” zei hij. “Toen evaluaties. Toen meer leeftijdsgroepen. De uitleg werd korter. Er was niemand meer om te vragen als iets niet meer werkte.”

“Elke dag hetzelfde doen,” zei de jongen. “Is dat goed?”

“Vroeger wel. Zo hebben ze het geleerd.”

“En nu?”

“Nu is het hoe ik ben opgehouden erover na te denken.”

“Kunnen we de zevende doen?” vroeg de jongen.

De coach keek naar de uitgang. “Over tien minuten heb ik een andere groep.”

“Dan hebben we tijd voor een paar herhalingen.”

Ze stonden tegenover elkaar. Vangen, pivoteren, passen. Langzaam.

Bij de vijfde herhaling zei de coach: “Houd je pivotvoet op de grond.”

Bij de zesde: “Kijk waar je heen passt voordat je vangt.”

Bij de zevende stopte hij.

“Daar was hij voor.”

Voor de achtste haalde hij de pion weg die de jongen vertelde naar welke kant hij moest draaien.

“Kies nu zelf,” zei hij.

De jongen ving, las waar de coach stond en pivoteerde van hem weg.

“Beter,” zei de coach.

Voor de achtste haalde hij de pion weg.

Toen de volgende groep binnenkwam, lagen de pionnen nog op een stapel. De coach liet de kinderen zitten en vroeg wat ze van de training verwachtten.

Niemand wist het. Hij wachtte toch op een antwoord.

Toen we bij de deur waren, riep hij me na: “Jouw eerste oefening op maandag. Waar is die voor?”

Hij gaf me niet eens de tijd om mijn mond open te doen.

“Vertel het me maar als je naar het volgende toernooi komt,” zei hij.

“Ik vond hem aardig,” zei de jongen toen we weggingen.

“Waarom?”

“Omdat hij het zich wilde herinneren.”

“Hij zag er moe uit,” zei ik.

De jongen keek achterom door het glas.

“Was ik te streng voor hem?”

“Ik denk het niet. Je hielp hem alleen herinneren.”

Achter het glas luisterde de coach naar een meisje dat net haar hand had opgestoken.

VIII

Dezelfde schoenen

Tegen achten zat de grote gang vol.

Spelers liepen van veld naar veld met precies dezelfde tassen. In vijf minuten liepen meer dan vijftig jongens langs ons. Velen droegen dezelfde schoenen. Velen hadden dezelfde ernstige blik die volwassenen opzetten als ze druk willen lijken.

Een vrouw met een headset stuurde ze de goede kant op.

“Veld Drie naar Veld Zeven. Veld Acht naar Veld Vier. Blauw team naar boven. Rood team naar de overkant.”

“Waar gaan ze heen?” vroeg de jongen.

“Naar hun volgende wedstrijd.”

“En daarna?”

“De volgende.”

“Wanneer stoppen ze?”

“Als ze verliezen.”

Naast haar stond een scout onder een bord met VERDER, SNELLER. Hij bood testen aan, ranglijsten, plekken in selectieteams, privétrainingen, elitekampen en een programma dat beloofde een jaar ontwikkeling over te slaan.

“Welk jaar?” vroeg de jongen.

“Het langzame,” zei de scout.

“Wat gebeurt er in het langzame jaar?”

“Vooral de basis.”

“Waarom zou ik dat dan willen overslaan?”

De scout gaf hem een folder. Op de voorkant sprong een speler door rook naar een basket die nooit in die foto had kunnen passen.

“Waar kom ik dan aan?” vroeg de jongen.

“Op het volgende niveau.”

“Wat is daar?”

“Het niveau daarna.”

De jongen gaf de folder terug.

“Ik ga geloof ik lopen.”

De scout had zich al naar een ander gezin gedraaid.

We liepen verder door de drukte. Bij de deuren zat een team op een bank te lachen om iets wat bij het ontbijt was gebeurd. Eén speler stond in het midden en deed na hoe een ander een dienblad had laten vallen. Hun gelach maakte een onzichtbaar, vrolijk belletje om hen heen.

De jongen keek te lang.

De jongen keek te lang.

“Nia lacht ook zo,” zei hij. “Als ze een schot mist of de bal kwijtraakt, speelt ze het hele ding nog eens na, vanaf het begin.”

Het was de eerste keer dat hij haar naam noemde.

“Een keer viel haar bal in de plas,” zei hij. “Ze gaf mij haar tas om vast te houden en reikte ernaar. Haar schoen schoot uit en viel er ook in. Dus stond ik met haar tas en haar bal, en zij viste haar schoen eruit.”

Hij glimlachte bijna. Zijn hand ging open, alsof hij die dingen nog vasthield.

“Je zou je bij ze kunnen aansluiten,” zei ik, met een knikje naar het team.

“Ik ken ze niet.”

“Dat is meestal zo voordat je je bij mensen aansluit.”

“Ze hebben al genoeg spelers.”

“Teams hebben meestal plek voor nog één.”

Hij bleef staan en greep de band van zijn tas steviger vast. Ik had nog meer te zeggen, maar liet het daarbij.

“Kom je bij me zitten tot ze er zijn?” vroeg ik.

Hij knikte.

We vonden het bankje voor mijn kleedkamer. Hij liet plaats voor me zonder op te kijken.

IX

De bank

Mijn team kwam om kwart over acht.

Ze vonden ons op het bankje voor onze kleedkamer. Tess gaf me mijn kamersleutel, die ik in de deur van het hotel had laten zitten. Mara vroeg de jongen zijn tas te verplaatsen zodat ze kon zitten.

Ik verzamelde ze rond het lege scherm in de videokamer.

“Gisteren heb ik jullie te veel antwoorden gegeven,” zei ik. “Vandaag heb ik maar twee vragen.”

Tess, onze aanvoerder, sloeg haar armen over elkaar. “Gisteren had je elf antwoorden. Nu wil je de onze?”

“Ja.”

Ze deed haar armen niet los.

Ik speelde de clip zonder markeringen af, van onze guard op de vleugel.

“Mara, wat zag jij?”

Mara keek me aan om te zien of dit een toets was.

“Hun lange stond hoog. Ik dacht dat de ruimte dicht zou gaan.”

“Wat had je nodig?”

“De pass eerder. Of Liv later met haar cut. We kwamen tegelijk aan.”

Waar en wanneer.

Liv boog naar voren. “Ik dacht dat ik te laat was.”

“Je was te vroeg,” zei Mara.

We keken nog eens. Terwijl we het vanuit verschillende hoeken bekeken, kregen de beslissingen verschillende vormen.

Twintig minuten lang praatten de speelsters meer dan ik. Hun uitleg was erg rommelig. Ze spraken zichzelf vaak tegen, maar uiteindelijk vonden ze een probleem dat mijn drie pagina's aantekeningen hadden gemist en dat al die tijd voor onze neus had gelegen. Tegen het eind zei Tess:

“Hun lange stapt altijd uit als we de bal naar de andere kant spelen.” Toen keek ze geïrriteerd dat ze het had gezegd.

Toen zag Mara de jongen.

“Traint hij met ons mee?”

Ik keek naar hem. Ik dacht aan de prijzenkamer.

“Hij hoort bij mij,” zei ik.

De jongen sloeg zijn ogen neer.

“Kan hij spelen?” vroeg Mara.

“Ja,” zei hij.

“Mooi. Dan zijn we met z'n negenen.”

Op het veld speelden we drie tegen drie op één basket. Mara stelde voor dat een basket alleen telde als alle drie de spelers de bal hadden aangeraakt. De anderen wilden het proberen.

De jongen bewoog prachtig zonder bal. Hij stopte in balans, zag de ruimte vroeg en ving elke moeilijke pass.

Maar telkens als hij de bal kreeg, bevroor hij.

Hij bekeek elke optie tot die verdwenen was.

“Speel 'm!” riep Mara.

Hij gaf de veilige pass terug naar waar hij vandaan kwam.

De volgende aanval was hetzelfde. Hij kon de ruimte vinden. De bal afstaan was moeilijker.

Ik legde het spel stil.

“Wat zie je?” vroeg ik hem.

“Veel dingen.”

“Kies er één.”

“En als het fout is?”

“Dan lossen we het samen op,” zei Mara.

“Ik weet het nog niet zeker.”

“Je zag Liv vertrekken,” zei ik. “Probeer de pass als zij gaat. We kijken daarna wel wat er gebeurde.”

In de volgende aanval ving hij aan de top. Liv maakte haar cut. Hij passte, en Livs verdediger stond al in de passlijn. Ze tikte de bal weg.

“Nog een keer,” zei Liv.

De tweede keer keek de verdediger niet eens naar Liv. Ze wist zeker dat de pass zou komen.

Mara hield de bal tegen. “Ze verdedigt jou niet. Ze verdedigt je pass. Je gaat nooit naar de basket, dus hoeft ze zich over jou geen zorgen te maken.”

De jongen keek naar de basket alsof iemand hem dichterbij had gezet.

Liv wees naar de geschilderde boog onder de ring. “Als je er twee ogen in zet, lacht hij naar je. Dat is Smiley. Probeer hem te bereiken. Dwing haar om naar jou toe te komen.”

De volgende keer zette hij de drive in: twee stappen richting Smiley. Livs verdediger liet haar los om hem te stoppen. Hij passte. De bal vond Liv in volle loop. Liv legde hem erin en wees naar hem. Tess ving de bal onder het netje en bracht hem terug buiten de driepuntslijn.

Voor het eerst glimlachte de jongen zonder te proberen het te verbergen.

Dwing haar om naar jou toe te komen.

De laatste paar minuten lieten we de regel los dat alle drie de bal moesten raken. Liv liet hem nog steeds haar handen zien als ze vertrok. Hij zocht nog steeds het juiste moment voor de pass. Eén keer, toen niemand op hem af kwam, hield hij de bal en scoorde zelf. Niemand had hem dat gezegd.

Met haar volgende pass vond Tess Mara in de open ruimte. Een aanval later vroeg Tess de bal terug. Mara gaf hem.

Toen we stopten, ging de jongen naast me zitten om zijn veter opnieuw te strikken. Ik schoof mijn voet uit de weg. Hij maakte de knoop af en bleef zitten.

X

De wedstrijd

Bij de rust stonden we elf punten achter.

De oude versie van mij ging als eerste de kleedkamer in. Ze had het statistiekenblad bij zich, aanpassingen, match-ups en een toespraak over urgentie. Ze stond klaar om elke stilte te vullen voordat de speelsters zichzelf zelfs maar konden horen denken.

Ik liet haar buiten wachten.

“Is ons probleem tijd of ruimte?” vroeg ik.

Mara antwoordde als eerste. “Tijd. We zien het wel, maar de bal komt pas als de help al terug is.”

“Wat kunnen we veranderen?”

De speelsters discussieerden. Hanna wilde meer drives: als we in de zone kwamen, moest de help vroeg kiezen. Tess wilde de hoeken gevuld, zodat de help verder moest lopen en wij ruimte kregen om te gebruiken. Iemand wilde minder dribbels en meer cuts. Liv zei dat we cutten omdat het systeem dat zei, niet omdat de ruimte er was.

“Stop dan met proberen het systeem te spelen,” zei ik.

Mijn assistent staarde me aan. “Daar hebben we onze laatste drie trainingen aan besteed.”

“Wat spelen we dan?”

“Wat we zien,” zei Liv. “Wat ze ons geven.”

“Dus die drie trainingen waren voor niets?”

“Nee,” zei Mara. “Daardoor weten we waar we naar kijken.”

De jongen zat aan het eind van de bank in een reserve-inspeelshirt. De toernooiregels lieten hem niet meespelen. Hij keek naar elke aanval alsof hij er zelf in stond.

In het derde kwart maakten we sneller fouten. Mara maakte een drive recht op een muur van help af. Liv cutte te vroeg. Hanna passte naar een plek die nog niemand had gekozen.

Ik nam bijna een time-out.

Toen begonnen ze zich aan te passen.

De passes gingen eerder. De cuts wachtten. De hoeken raakten gevuld. Bij elk schot gingen ze allemaal naar de rebound. Als we hem hadden, rende iedereen, zelfs Hanna, die een hekel had aan rennen. Een gemist schot werd na de rebound een extra pass en een beter schot. De speelsters op de bank begonnen hardop te zeggen wat ze zagen.

“Hoek leeg.”

“Help staat er.”

“Extra.”

Hanna's pass belandde op de derde rij.

“Ik was nog niet vertrokken,” riep Liv.

Hanna knikte en rende terug om te verdedigen.

Halverwege het vierde kwart stapte Mara voor een drivende speelster en zette haar voeten neer. De speelster liep dwars door haar heen. Het fluitsignaal ging tegen Mara.

De scheidsrechter was misschien zestien. Hij had achter de actie gestaan.

Mara draaide zich woedend naar hem toe. Ik stond op.

“Ik vond dat je er stond,” zei ik tegen haar. “We vragen het hem bij de volgende onderbreking. Speel door.”

Ze bleef de scheidsrechter aanstaren.

“Scheve basket,” zei de jongen vanaf het eind van de bank.

Mara keek naar hem, zonder te begrijpen wat hij bedoelde. Ze blies haar adem uit en rende terug om te verdedigen.

Twee aanvallen later kwam dezelfde speelster weer drivend op haar af. Deze keer stond Mara er een stap eerder, recht en stil, zodat zelfs een scheidsrechter achter de actie haar kon zien. Deze keer floot hij een aanvalsfout.

In de volgende aanval was ze als eerste bij een losse bal. Toen het meisje dat erachteraan zat naast haar struikelde, bukte Mara en hielp haar overeind.

Met nog tien seconden te gaan stonden we één punt achter.

Ik nam een time-out.

De speelsters keken me aan.

“Wat zien jullie?” vroeg ik.

Niemand antwoordde meteen. Toen boog de jongen naar voren.

“Als Mara de bal optilt, waar kijkt hun lange dan naar?”

“Naar de bal,” zei Liv. “Altijd naar de bal.”

Liv nam de stift uit mijn hand en zette twee stippen in het boogje onder de basket. Er ontstond een lachend gezicht. De jongen lachte terug.

“Smiley,” zei Liv.

Ze tekende vijf rondjes, wijd uit elkaar: twee in de hoeken, twee op de vleugels en één bovenaan. Toen een pijl door de ruimte richting Smiley.

Mara wees ernaar. “Daar kan ik komen.”

“En als ze me komen stoppen?” vroeg Mara.

Liv trok een lijn terug naar de hoek. “Dan sta ik hier.”

De anderen bogen zich erover. Tess zette een rondje wijder. Hanna veegde een lijn weg die Mara's pad kruiste. Liv zette zichzelf in de hoek en tikte twee keer op het bord.

Hun spel, op ons bord.

“En als we het schot missen?” vroeg mijn assistent.

“Dan missen we het schot,” zei Mara.

Mara zette de drive in richting Smiley. Hun lange stapte uit om haar te stoppen. Liv bleef wijd staan en liet haar handen zien voor de pass, en die bereikte haar voordat de verdediger terug kon komen.

Ze ving, zette haar voeten en schoot.

De bal draaide rond de ring en rolde eruit. Tess ging voor de rebound. De zoemer klonk voordat ze hem weer omhoog kon krijgen.

We verloren met één punt.

Een paar seconden bewoog niemand.

Liv ging zitten en trok de veters van één schoen los. Haar handen trilden een beetje. Tess ging zwijgend naast haar zitten.

Toen wees Liv naar Mara. “Dat was de goede pass.”

“Ik wilde nog steeds dat hij erin ging,” voegde ze eraan toe.

“Ik ook,” zei Mara.

De jongen keek naar Liv. “Volgende keer?”

“Volgende keer,” zei ze.

In de rij voor het handenschudden hield de andere coach mijn hand een moment langer vast dan normaal. “Je hebt in de rust iets veranderd,” zei ze. “Ik weet nog steeds niet of het ons slechter maakte of jullie beter.”

De jongen wachtte bij de tunnel.

“Denk je dat we iets geleerd hebben?” vroeg ik hem.

“Dat weet je als het er morgen nog is.”

XI

Het werk onder de vloer

Na de wedstrijd gaf de jongen het geleende shirt terug aan Mara. Een bal rolde onder de onderste tribune.

De jongen kroop erachteraan. We hoorden hem roepen vanuit het donker.

Achter de ingeklapte stoelen was een smalle ruimte vol stof, oude tape en spullen die in vele seizoenen kwijt waren geraakt: een rode sok, twee bidons, een fluitje, een kinderbril en tientallen basketballen die zacht waren geworden.

De zaalbeheerder van het toernooi verscheen met een handpomp.

“Na elk toernooi,” zei ze, “haal ik op wat het gebouw heeft ingeslikt.”

Ze testte elke bal. Sommige bleven op druk. Sommige lekten bij het ventiel. Eén was langs een naad opengescheurd.

“Waarom repareert u ze?” vroeg de jongen. “Boven liggen nieuwe.”

“Boven denken ze altijd dat er nieuwe zijn. Hier beneden weten we hoeveel.”

Ze gaf hem de pomp.

Hij pompte tot de eerste bal weer stevig werd onder zijn handen. Het was traag werk. Niets eraan leek op beter worden of leren.

“Wie ziet u dit doen?” vroeg hij.

“Meestal niemand.”

“Hoe weten ze dan dat het belangrijk is?”

“Dat weten ze niet. Morgen dribbelen ze er gewoon weer mee.”

Hij pompte er nog een op.

Terwijl hij pompte, stapelde ik de ballen die op druk bleven. Mijn schouders begonnen prettig pijn te doen. Boven ons gingen de wedstrijden door. Schoenen piepten. Fluitjes klonken.

Morgen dribbelen ze er gewoon weer mee.

De beheerder bukte en pakte iets uit het stof. Een groen lintje.

“Van jou?”

De jongen voelde aan de rits van zijn tas. De knoop was losgeraakt toen hij kroop.

“Het is van Nia,” zei hij.

Hij knoopte het niet weer vast. Hij hield het plat in zijn handpalm.

Ze heette Nia, vertelde hij. Ze was acht en woonde vlak bij zijn veld. 's Avonds oefende ze onder de perfecte basket, omdat dat de enige basket was die ze met haar schot kon bereiken. Hij pakte haar rebounds. Zij telde de rake schoten.

“Soms was ze er eerder dan ik, ging ze op de bal zitten en wachtte ze op me. Ze zei dat ze hem zo reserveerde.”

Ze zei dat ze hem zo reserveerde.

Hij legde het lintje over zijn knie.

“Ze had dit aan het netje geknoopt, zodat iedereen wist welke basket van haar was. Een keer vroeg ze me naar een schot van haar te kijken. Ik was onkruid aan het trekken. Ze wachtte tot ik het tuinvorkje had neergelegd.”

“Ging hij erin?”

“Nee. Ze zei dat ik niet goed had gekeken.”

Hij glimlachte een beetje en pakte de pomp weer op.

“Ik hielp met haar voeten. Toen met haar handen. Soms vroeg ze erom. Na een tijdje wachtte ik niet meer tot ze het vroeg.”

“Wat deed zij?”

“Soms probeerde ze het. Soms hield ze de bal vast tot ik ophield met praten. Ik dacht dat ze luisterde.”

Hij wilde dat ze van het spel ging houden. Hij was begonnen te bepalen hoe die liefde eruit moest zien.

Toen waren de oudere kinderen op zondagavond gekomen. Om zes uur speelden ze op de andere twee baskets, tot de straatlantaarn aanging.

“De laatste keer dat ik kwam, speelde ze al met hen. Ik had haar kleine bal meegenomen. Ze zwaaide, maar ze kwam niet naar me toe.”

Hij draaide het lintje om.

“Ik riep haar. Ze zei dat ik ook mee mocht doen. Ik zei dat ze nog niet klaar was voor hen. Ze raakte de bal kwijt elke keer dat ze bij haar in de buurt kwamen.”

Hij klemde de pomp tussen zijn knieën.

“Ik bleef haar vertellen waar ze moest staan. Ze zei dat ik moest ophouden. Toen miste ze een schot en begon ik weer over haar voeten.”

“Wat zei ze?”

“Dat ik de perfecte basket voor mezelf hield. Ze trok dit van het netje en legde het in mijn hand. Ze zei: ‘Hou je perfecte basket maar.’”

“Maar je hield hem voor haar.”

“Ja.”

Boven ons liet iemand een bal vallen. We luisterden hoe hij een paar keer stuiterde.

“Ik vroeg wanneer ze wilde oefenen. Ze zei dat ze ook alleen kon oefenen.”

Hij legde de pomp neer.

“Ik had haar bal nog in mijn handen.”

De beheerder pakte de opgepompte bal en stuiterde hem één keer. Hier beneden klonk het harder.

“Dus kwam ik hierheen,” zei hij. “Om te zien hoe spelers leren. En coaches.”

De beheerder gaf hem de bal terug en ging door met ventielen testen.

“Mag ik deze meenemen?” vroeg hij.

“Ja. Breng hem terug als het ventiel gaat lekken.”

De jongen knoopte het lintje weer door de rits, twee keer, en trok de knoop strak.

We droegen de goede ballen naar boven. Bij de laatste keer pakte hij er een van mijn stapel. We kwamen langzaam naar boven, en geen van ons zei veel.

XII

De terugpass

Tegen de avond was de toernooihal leeg.

Mijn team was terug naar het hotel. De beheerder deed de lampen boven de velden uit, rij voor rij, te beginnen aan de verste kant. Iemand had overdag de klok achter de jurytafel gerepareerd. Hij wees tien over vijf aan.

De jongen keek naar de klok.

“Gaat er nog een bus?”

Ik keek de dienstregeling na op mijn telefoon. Er ging er nog één.

“Morgen is het zondag,” zei hij. “De groten komen om zes uur.”

Ik had gedacht dat we misschien op Veld Eén konden blijven tot de beheerder moest afsluiten.

“Is Nia er dan?”

“Meestal is ze er eerder dan ik.”

Hij trok de band van zijn tas over zijn schouder. De gerepareerde bal zat onder zijn andere arm.

We vonden de uitgang terwijl de laatste rij lampen uitging.

Buiten reden teambussen langs de overkant van het parkeerterrein. Hij opende zijn tas. Erin zaten een kleine bal en een tuinvorkje om onkruid uit scheuren te trekken. Hij legde mijn eerste tekening — de hal met de deur op een kier — ertussen.

“Ik heb hem niet afgemaakt,” zei ik.

“Daarom wil ik hem.”

Toen maakte hij het lintje los van de rits en wond het om twee vingers.

“Knoop je het weer aan de perfecte basket?”

“Ik geef het aan haar. Zij mag het vastknopen waar ze wil spelen.”

Hij wees naar de bushalte aan de overkant. We staken samen over.

“Ik heb haar nog niet gezegd dat het me spijt,” zei hij.

We gingen op het bankje in het bushokje zitten. De bal lag tegen zijn schoenen. In het glas zaten onze spiegelbeelden naast ons, iets donkerder en iets verder weg.

De bus was laat. Geen van ons klaagde.

We bleven nog een poosje zitten. Aan de overkant gingen de lampen van een veld aan, de een na de ander. Hij boog naar voren om te zien of er iemand was.

De bus was laat. Geen van ons klaagde.

“Als je 's avonds een klein verlicht veld ziet,” zei hij, “weet je niet of het het mijne is.”

“Nee.”

Hij streek het lintje glad met zijn duim.

“Ik weet niet of ze wacht.”

Ik bleef naast hem. Er was nog niets op de weg.

De bus kwam de hoek om.

Hij pakte de bal. Ik reikte naar zijn tas voordat ik me herinnerde dat die van hem was. Hij liet me hem naar de deur dragen.

“Kom je terug?” vroeg ik.

“Ik weet het niet.”

Het antwoord was klein en heel gewoon. Ik had er niets nuttigs op te zeggen.

Hij nam de tas aan. Op de bovenste trede draaide hij zich om en stak zijn hand op. Ik stak de mijne op.

Hij koos een stoel bij het raam en legde de bal op zijn knieën. Toen de bus wegreed, hield hij beide handen tegen het glas, open, zoals Liv haar handen liet zien voordat ze cutte.

Ik gaf de pass terug.

Toen de bus weg was, bleef ik tot het glas van het bushokje alleen mijn eigen spiegelbeeld nog toonde.

Een tijdlang verwachtte ik, telkens als ik een wedstrijdformulier omdraaide, een stem bij mijn elleboog.

Op avonden dat ik langs een veld met brandende lampen kom, blijf ik staan. Ik zoek een jongen die wacht tot iemands ongeduld voorbij is. Soms is er alleen een beheerder die afsluit. Soms hoor ik een bal al lang voordat ik zie wie er speelt.

Ik weet niet wat Nia zei toen hij thuiskwam. Ik heb geprobeerd het me voor te stellen, maar als je maar één kant van het verhaal kent, helpt dat niet.

Ik probeer nog steeds de speler te tekenen die aan het leren is.

Elke versie is onaf. In elke versie laat ik de deur een beetje verder open.